WAVE II – Koncept lokalne obuke i programi obuke u različitim formatima

Naziv projekta: WAVE II – Obrazovanje za demokratiju, učešće i prenošenje evropskih vrednosti u kontekstu interkulturalnog omladinskog socijalnog rada

Okvir obuke: Nacionalno prenošenje metoda i jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade sa mladima

Ciljna grupa: Omladinski radnici, socijalni radnici, edukatori, treneri, koordinatori projekata i drugi stručnjaci koji rade sa mladima u interkulturalnom kontekstu ili u oblastima povezanim sa migracijama.

Konceptualni okvir

Opšti cilj

Jačanje kapaciteta stručnjaka na lokalnom nivou za promovisanje demokratije, jednakosti, nediskriminacije, ljudskog dostojanstva i aktivnog učešća kroz praktične i prenosive obrazovne metode. Osnovni pristup pomera težište sa teorijskih predavanja o pravnim pojmovima na evropske vrednosti kao aktivnu i svakodnevno življenu praksu – način na koji ljudi govore, slušaju, odlučuju, uključuju druge i iskazuju poštovanje.

Ciljevi obuke

Po završetku bilo kog od ponuđenih formata, učesnici će moći da:

1. Objasne značaj evropskih vrednosti u interkulturalnom omladinskom socijalnom radu.
2. Prepoznaju kako se sistemski problemi mogu konstruktivno obrađivati kroz kreativno neformalno obrazovanje.
3. Razumeju i primene ključne strukturne faze metoda WAVE II.
4. Bezbedno prilagode obrazovne okvire svom lokalnom društvenom i kulturnom kontekstu.
5. Kritički sagledaju mogućnost prenošenja metoda u druge sredine, psihološku sigurnost, granice u radu sa grupom i materijalna ograničenja.

Pet osnovnih metodologija

Sve varijante zasnivaju se na zvaničnom setu alata projekta WAVE II:

- Projektna metoda: istraživački alat zasnovan na učenju koje vode učesnici, usmeren na pitanja iz stvarnog života i građansko istraživanje, uz minimalno usmeravanje voditelja procesa.
- Demokratski teatar Direkt: improvizaciona igra uloga bez unapred napisanog scenarija, kroz koju se istražuju rešavanje sukoba, odnosi moći i građanski izbori.
- Autoportret kao put ka dostojanstvu: umetnička metoda zasnovana na izradi autoportreta i pripovedanju kombinovanjem različitih medija, koja omogućava neverbalno promišljanje identiteta i ljudske vrednosti.
- Umetničko i muzičko izražavanje: zajedničko stvaranje murala u zajednici ili zajedničkih muzičkih i ritmičkih sadržaja usmerenih na solidarnost.
- Sport kao ključ dostojanstva: aktivne simulacione igre koje se odvijaju prema namerno nejednakim ili nepravednim pravilima kako bi se podstaklo dublje promišljanje strukturne diskriminacije.

Funded by the European Union

VARIJANTA 1: Intenzivni jednodnevni program (ukupno 8 sati)

Pregled pristupa

Ovaj format je namenjen brzom i intenzivnom unapređivanju praktičnih znanja i veština. Efikasnost obuke postiže se zajedničkim predstavljanjem svih pet metoda u prepodnevnom delu, nakon čega slede dve izborne paralelne praktične celine. Učesnici biraju alate koji neposredno odgovaraju potrebama njihovih lokalnih organizacija.

Predlog jednodnevnog programa

- 09:30–10:00 | Sesija 1: Otvaranje, izgradnja poverenja i postavljanje okvira
  - Sadržaj: Pozdrav i uvod, utvrđivanje granica i pravila komunikacije, sagledavanje očekivanja od učenja i uspostavljanje sigurnog prostora među učesnicima. Povezivanje lokalne primene sa širim evropskim okvirom projekta WAVE II.
- 10:00–10:30 | Sesija 2: Vrednosti kao svakodnevna praksa (osnova)
  - Sadržaj: Vođeni rad u malim grupama na mapiranju iskustava. Učesnici prepoznaju situacije u kojima mladi u svom svakodnevnom okruženju doživljavaju demokratiju, diskriminaciju ili isključenost.
  - Rezultat: Zajednička zbirka stvarnih lokalnih izazova koji će poslužiti kao polazište za produbljeni praktični rad u popodnevnim sesijama.
- 10:30–12:00 | Sesija 3: Karusel pregled pet metoda
  - Sadržaj: Sveobuhvatan pregled pet projektnih metoda. Voditelj obuke predstavlja osnovnu strukturu svakog alata kroz standardni okvir od 10 tačaka: glavne ciljne grupe, potrebne materijale, profil voditelja aktivnosti i procenjene rizike u primeni.
- 12:00–12:15 | Pauza za kafu
- 12:15–13:45 | Sesija 4: Produbljeni praktični rad 1 (prvi izbor)
  - Sadržaj: Učesnici se dele u paralelne grupe prema izabranim prioritetima (npr. Grupa A: pozorište, Grupa B: autoportret). Sprovodi se potpuna iskustvena simulacija u kojoj učesnici preuzimaju ulogu polaznika, nakon čega sledi detaljna pedagoška analiza zahteva za vođenje metode.
- 13:45–14:30 | Pauza za ručak

  (Pauza je ograničena na 45 minuta kako bi se očuvali grupna dinamika i kontinuitet procesa učenja.)
- 14:30–16:00 | Sesija 5: Produbljeni praktični rad 2 (drugi izbor)
  - Sadržaj: Učesnici prelaze u drugu izabranu grupu kako bi iskusili još jednu prioritetnu metodu. Poseban naglasak stavlja se na smernice za bezbedan rad, upravljanje emocionalnom napetošću i pojednostavljivanje jezičkih uputstava pri radu sa maloletnim migrantima ili izbeglicama koji se suočavaju sa izraženim preprekama za učešće.
- 16:00–16:15 | Pauza
- 16:15–17:45 | Sesija 6: Rešavanje praktičnih problema i prilagođavanje metoda

Funded by the European Union

- Sadržaj: Ponovno okupljanje u plenarnoj grupi radi poređenja iskustava iz različitih praktičnih celina. Zajedničko osmišljavanje rešenja za praktične prepreke prepoznate u podacima evaluacije obuke, kao što su sprovođenje sportskih metoda bez specijalizovanih objekata ili rad u uslovima ograničene dostupnosti materijala.

- 17:45–18:30 | Sesija 7: Lokalni akcioni plan i zatvaranje obuke
  - Sadržaj: Individualno popunjavanje obrasca za ponovnu primenu metode (ciljne grupe, vrednosti u fokusu, potrebna strukturna prilagođavanja i procenjeni rizici). Dostavljanje digitalnih linkova za povratne informacije i završna evaluacija.

VARIJANTA 2: Dvodnevni program (ukupno 8 sati)

Pregled pristupa

Ovaj format raspoređuje osmočasovni program na dva uzastopna dana, po četiri sata dnevno. Time se smanjuje zamor od obuke i stručnjacima ostavlja vreme da tokom večeri promisle o metodama pre nego što preuzmu ulogu voditelja aktivnosti. Prvi dan usmeren je na postavljanje okvira i predstavljanje teorijskih osnova, dok je drugi dan u celini namenjen praktičnoj primeni.

Program prvog dana (ukupno 4 sata)

- 09:30–10:00 | Otvaranje, izgradnja poverenja i orijentacija
Upoznavanje, mapiranje očekivanja i neformalne aktivnosti za zagrevanje kojima se podstiče saradnička atmosfera.
- 10:00–10:45 | Konceptualno utemeljenje: mapiranje vrednosti
Rad u malim grupama na mapiranju pitanja ljudskih prava u omladinskom radu. Prevođenje apstraktnih demokratskih pojmova u upotrebljiv skup lokalnih situacija iz svakodnevnog okruženja.
- 10:45–11:00 | Pauza za kafu
- 11:00–12:45 | Sveobuhvatni karusel pregled pet metoda
Centralizovan strukturni pregled pet osnovnih metodologija, uz detaljno predstavljanje njihove primerenosti uzrastu, parametara bezbednosti i psiholoških granica u radu sa ranjivim učesnicima.
- 12:45–13:30 | Izbor praktičnih celina i plenarna diskusija
Otvorena pitanja i odgovori o predstavljenim alatima. Učesnici biraju praktične celine kojima će se detaljnije baviti drugog dana.

Program drugog dana (ukupno 4 sata)

- 09:30–09:45 | Jutarnje ponovno povezivanje grupe
Kratak uvodni krug radi sažimanja ključnih uvida iz prvog dana i pripreme stanica za praktični rad.
- 09:45–11:15 | Produbljeni praktični rad 1: prvi izbor i analiza iskustva
Otvaranje paralelnih radnih grupa. Neposredna iskustvena simulacija celokupne strukture metode, nakon koje odmah sledi pedagoška analiza usmerena na potrebe stručnjaka koji će metodu primenjivati.
- 11:15–11:30 | Pauza za kafu

- 11:30–13:00 | Produbljeni praktični rad 2: drugi izbor i analiza iskustva
Učesnici prelaze na drugu izabranu metodu. Praktična simulacija sa posebnim naglaskom na upravljanje sukobima u grupi, emocionalno rasterećenje i granice bezbednog rada zasnovanog na pristupu koji uvažava iskustvo traume.
- 13:00–13:30 | Lokalni akcioni plan, evaluacija i zatvaranje
Individualna izrada plana ponovne primene. Završni krug povratnih informacija i digitalno prikupljanje podataka putem upitnika nakon obuke.

VARIJANTA 3: Intenzivni dvodnevni program (2 puna dana / ukupno 16 sati)

Pregled pristupa

Ovaj intenzivni šesnaestočasovni okvir namenjen je specijalizovanim timovima i ne predviđa izborne praktične celine. Svaki učesnik prolazi kroz posebnu praktičnu sesiju u trajanju od 1 sat i 45 minuta, simulaciju i samostalnu analizu iskustva za svih pet metoda WAVE II.

Program prvog dana (ukupno 8 sati)

- 09:30–10:15 | Otvaranje, postavljanje okvira i grupni dogovor
Upoznavanje, mapiranje profesionalnih očekivanja i utvrđivanje pravila komunikacije u grupi za razgovore o osetljivim vrednosnim pitanjima.
- 10:15–11:00 | Konceptualno utemeljenje: vrednosti kao svakodnevna praksa
Dublja analiza demokratije, jednakosti, nediskriminacije i ljudskog dostojanstva u lokalnom radu sa mladima. Analiza studija slučaja o strukturnoj isključenosti.
- 11:00–11:15 | Jutarnja pauza
- 11:15–13:00 | Metoda 1 – produbljeni rad: Demokratski teatar Direkt
Predstavljanje strukture metode, demonstracija voditelja, potpuna simulacija improvizacije koju vode učesnici i strukturna analiza načina upravljanja izraženom emocionalnom napetošću.
- 13:00–14:00 | Pauza za ručak
- 14:00–15:45 | Metoda 2 – produbljeni rad: Autoportret kao put ka dostojanstvu
Istraživanje kreativnog samoizražavanja u interkulturalnom omladinskom socijalnom radu. Potpuna realizacija radionice izrade autoportreta, nakon koje sledi analiza strategija neverbalne inkluzije u radu sa mladim izbeglicama.
- 15:45–16:00 | Popodnevna pauza
- 16:00–17:45 | Metoda 3 – produbljeni rad: Sport kao ključ dostojanstva
Aktivna simulacija kroz pokret u kojoj se namerno uvode nejednaka ili diskriminatorna pravila. Analiza telesnog doživljaja iskustva, sistemske neravnopravnosti i bezbednog upravljanja frustracijom, bez potrebe za prethodnim sportskim iskustvom.
- 17:45–18:30 | Analiza prvog dana i međurezime
Zajedničko sagledavanje prve tri metode, razmatranje nedoumica u vezi sa njihovom primenom i beleženje početnih ideja za lokalno prilagođavanje.

Program drugog dana (ukupno 8 sati)

- 09:30–10:00 | Otvaranje drugog dana i aktivno zagrevanje
Ponovno usmeravanje grupe stručnjaka na proces obuke i pregled ključnih beleški i uvida iz prvog dana.
- 10:00–11:45 | Metoda 4 – produbljeni rad: Umetničko i muzičko izražavanje
Blokovi zajedničkog stvaralačkog rada usmereni na solidarnost (skica murala ili zajedničko oblikovanje ritma/pesme). Analiza ograničenja u pogledu resursa i mogućnosti korišćenja ekonomičnih alternativnih materijala.
- 11:45–12:00 | Jutarnja pauza
- 12:00–13:45 | Metoda 5 – produbljeni rad: Projektna metoda
Razrada dugoročnih istraživačkih aktivnosti u zajednici koje vode sami učesnici. Male grupe izrađuju funkcionalni vremenski plan istraživanja za mikroprojekat, nakon čega sledi analiza načina rada uz minimalno usmeravanje voditelja.
- 13:45–14:45 | Pauza za ručak
- 14:45–16:30 | Lokalno prilagođavanje, rizici i prepreke
Napredni grupni rad na mapiranju uobičajenih prepreka za lokalnu primenu, utvrđenih na osnovu podataka sa obuka: otpor relevantnih aktera, budžetska ograničenja i potrebna jezička prilagođavanja.
- 16:30–16:45 | Popodnevna pauza
- 16:45–18:00 | Izrada lokalnog plana za ponovnu primenu
Učesnici izrađuju završne samostalne planove za sprovođenje metoda koristeći standardnu projektnu matricu planiranja u sedam tačaka.
- 18:00–18:30 | Dodela potvrda, evaluacija i zvanično zatvaranje
Dodela potvrda o učešću, prikupljanje digitalnih evaluacionih upitnika nakon obuke i završno definisanje obaveza učesnika.

Osnovni standardi vođenja obuke i bezbednosti za trenere

Kako bi kvalitet ponovne primene odgovarao standardima prepoznatim u podacima evaluacije obuke, svi treneri na lokalnom nivou moraju se pridržavati sledećih osnovnih pravila u svakoj od tri varijante:

1. Bezbedan prostor je obavezan: Kreativne i pozorišne metode mogu otvoriti osetljive lične priče ili izazvati emocionalni stres. Učešće u igri uloga ili deljenju ličnih umetničkih radova uvek mora biti u potpunosti dobrovoljno – ranjivi učesnik ili polaznik nikada ne sme biti prisiljen da se izloži pažnji grupe.
2. Usmerenost na ciklus iskustvenog učenja: Svaka metoda mora poštovati četvorostepeni iskustveni model: Utemeljenje (uspostavljanje sigurnih granica), Iskustvo (sprovođenje aktivnosti), Refleksija (razumevanje i obrada osećanja) i Prenos (povezivanje sa delovanjem u stvarnom životu). Fazu refleksije ne treba skraćivati radi uštede vremena.